

BOLAGETS FÖRUTSÄTTNINGAR PÅ KORT OCH LÅNG SIKT – FRAMGÅNGAR OCH UTMANINGAR

Hur har bolagets verksamhet påverkats av kriget i Europa samt det ekonomiska läget i omvärlden, vilka kort- och långsiktiga effekter kan identifieras så här långt?

Kortsiktiga effekter: Museet har som samhället i stort påverkats av kriget, givetvis ur ett mänskligt perspektiv men självklart också pga ökade energipriser, matpriser och ökade priser på både varor och tjänster. Detta blir särskilt påtagligt eftersom museet äger sina fastigheter, behöver byggmaterial för underhåll av dem och Gammlia samt för att kunna bygga utställningar för besökare. Därutöver påverkar de ökade matpriserna museets kafé. Förutsättningarna att få ihop en budget i balans inför 2023 var påtagligt försämrade eftersom museets ekonomiska situation 2021 och 2022 räddades upp av statliga förstärkningsmedel under pandemiåren.

Långsiktiga effekter: Mer långsiktiga effekter är att få en ekonomi i balans utan nedskärningar i verksamheten. Anslagen från ägare och stat understiger inte bara i år museets ökade kostnader. Museet har de senaste åren haft låga anslagsökningar från både ägare och stat vilket urholkat museets ekonomi. Det blir en stor utmaning att få verksamheten att gå ihop med en budget som i praktiken krymper med anledning av den låga anslagsökningen i kombination med ökade kostnader för varor, tjänster och löner. Det kan dessutom ta några år innan vi kan se de verkliga ekonomiska effekterna av både kriget och inflationen.

Beskriv verksamhetsmässiga framgångar och utmaningar i verksamheten under året, samt på 3-4 års sikt.

Under året: Museet har haft många besökare hittills i år. Under sommaren 2023 hade museet fler besökare än innan pandemin (jämförelse år 2019). De utställningar som öppnat 2023, bl a utställningen om Skogen samt vår nya förhistoriska basutställning Sten, brons och järn, har dragit en stor publik. Museet har i sommar haft en omfattande verksamhet på Gammlia. Sommaren startade med ett välbesökt midsommarfirande och följdes av många program och aktiviteter. Den sedan i fjol nya interaktiva utställningen om Hamnstaden Umeå i Egilhallen på uteområdet har fortsatt dragit en stor publik, främst barnfamiljer. Därtill ett fullbokat slöjdläger för barn. Vi märker också av en fortsatt hög efterfrågan av kunskap och material från våra medarbetare vilket ökat arbetsbelastningen en aning på museets personal. Ytterligare framgångar under året har varit byte av grafisk profil och hög närvaro i sociala medier. En utmaning består bl a i en märkbart större rörlighet bland personalen med flera ansökningar om tjänstledigheter för studier och annat vilket påverkar verksamheten. Därtill att klara av oförutsedda kostnader som uppstår verksamheten

På 3-4 års sikt: Museet tar under 2023 fram en ny mål- och visionsplan för de kommande fyra åren som kommer att beskriva de verksamhetsmässiga framgångar som vi ser kommer att stärka vår verksamhet och ge medborgarna ökad tillgänglighet till kulturarvet. Framgångsfaktorer på längre sikt är att museets verksamhet efterfrågas, behövs och uppskattas av fria kulturaktörer, föreningar, akademien, andra samarbetsparter samt besökare både i länet och på besöksmålet. Utmaningen är att få gehör för museets större satsningar som aviserats för ägare och andra intressenter. Det handlar

om att få till nya publika arkiv och ett långsiktigt underhåll för friluftsmuseet Gammlia så att vi där kan använda våra befintliga resurser till att utveckla verksamheten till att bli mer relevant och öppen för en bred allmänhet. Därtill kunna öka det digitala utbudet för både skolorna i länet och allmänheten.

Beskriv ekonomiska framgångar och utmaningar under året, samt på 3-4 års sikt

Under året: Året startade med stora svårigheter att få en budget i balans som i princip bygger på att inga oförutsedda kostnader får uppstå. Det målet har varit svårt att uppnå så här långt. Museet bedrev under pandemin en försiktighetsprincip avseende ekonomin som bl a resulterade i avstannade satsningar inom kärnverksamheten, samt att planerade och mer akuta fastighetsåtgärder fick stå tillbaka. De nödvändiga åtgärderna har avstannat även i år pga det ekonomiska läget. Utmaningen är att de ökade priserna på varor och tjänster samt oron för att kommande lönerörelser påverkar ekonomin negativt. En ekonomisk framgång är dock att museets kafé under sommarmånaderna haft större intäkter än budgeterat pga antalet besökare.

På 3-4 års sikt: Om Västerbottens museum ska kunna fortsätta bedriva verksamhet enligt direktiven och med god kvalitet, fylla verksamhetens lokaler med attraktivt innehåll och klara avtalsenliga löneökningar, fastighetsunderhåll och bevarandet av kulturarvet samt därtill fortsättningsvis kunna utöva vårt regionala arbete krävs det att anslagen till museet ökar. Det är ett faktum att museet måste skära ned ytterligare i verksamheten om inte anslagen höjs. Museet har gjort en mer genomgående utredning om de ekonomiska behoven i nuvarande verksamhet. Detta presenterades för ägarna på det senaste ägarsamrådet den 3 maj i år. Utredningen visar att det egentliga behovet av uppräkningsmaå tidigare års urholkning av ekonomin kräver en årlig uppräknings om 8 % alternativt en engångsuppräknings på ca 10 miljoner där sedan anslagen följer en ökad årlig indexuppräknings. En liknande uppräknings av anslagen beviljade ägarna 2009 för att täcka Västerbottens museums behov då. Sedan dess har inflation och kostnader förändrat museets ekonomiska situation och anslagen från ägare och stat har inte följt kostnadsutvecklingen

Beskriv hur bolaget arbetar med hållbarhet

Västerbottens museum har som ett av fem mål i sitt nuvarande mål- och visionsdokument för åren 2020 – 2023, "Räkna med oss", formulerat målet "Medverka i arbetet med hållbarhet". Museet tar därför årligen fram minst fem hållbarhetsmål i samband med den årliga verksamhetsplaneringen. Museet är fastighetsägare och arbetar ständigt med energibesparande åtgärder för att få ner energiförbrukningen. Under de senaste åren har museet beviljats medel från Boverket för att kunna genomföra energieffektiva förändringar i fastigheten.

Museets ska prioritera insatser som gynnar social-, miljömässig, ekologisk och ekonomisk hållbarhet vilket särskilt märks inom museets uppdrag på kulturmiljöområdet. Där togs en skrift fram 2020 som just fokuserar på dessa aspekter. Planer finns att ta fram en långsiktig kompetensförsörjningsplan. Den ska bidra till att säkra framtida kärnkompetenser samt bibehålla museet som attraktiv arbetsplats och i förlängningen bidra till en hållbar verksamhet. Museet arbetar även för immateriell hållbarhet, dvs bevarande av t ex hantverkskunskaper och återbruk.

Omvärldsanalys. Vilka är de fem (max) prioriterade insatser i verksamheten som ledningen vill se för att möta en föränderlig omvärlds krav och förväntningar.

1. Nya arkivlokaler på Gammlia för att klara av att bevara och tillgängliggöra kulturarvet, detta i samverkan med Folkrörelsearkivet, Företagsarkivet och den statliga myndigheten Isov (Institutet för språk och folkminnen)
2. Ökade resurser till friluftsmuseet Gammlia så att vi klarar långsiktigt underhåll och samtidigt kan bedriva en bred och relevant publik verksamhet.
3. Ny relevant kulturhistorisk basutställning som ökar förståelsen av det Västerbotten som museet ska berätta om och som är användbara i museets arbete med skolan.
4. Bättre förutsättningar att klara den digitala omställningen för att kunna erbjuda ett brett digitalt utbud parallellt med museets övriga verksamhet.
5. Bibehålla museet som attraktiv arbetsplats och säkra att framtida kärnkompetenser finns i museet

Övriga frågor som bolaget vill lyfta:

Västerbottens museum vill fortsatt uppmärksamma ägarna på den omfattande granskningen av bolagets verksamhet som årligen genomförs. Museet är organiserat både som bolag och som stiftelse med två "ägare" i bägge organisationerna. Detta innebär en omfattande granskning och många rapporteringstillfällen under ett år. Museet har tidigare uppmärksammat ägarna på den snäva tidsramen vid bokslut och även att formaten för att rapportera bokslutet till ägarna skiljer sig mycket åt. Den omfattande granskningen och rapporteringen belastar verksamheten och är både kostsam och tidskrävande.